

's-Hertogenbosch

Het Bossche burgerberaad

Fijn oud worden. Hoe gaan we hier samen voor zorgen?

FIJN OUD WORDEN

HOE GAAN WE HIER SAMEN VOOR ZORGEN?

HIER & NU

zorgen, vragen, ervaringen

DE KIOS

GENERATIE

GEEN DREMPELS

ZORG OVER ZORG
TOP 4.

EENZAAMHEID

JONGEREN
OP SOCIALE
STAGE

IK WIL
JONGER
WORDEN!

VRAAG HET
DE OUDEREN
ZELF

DEMENTIE 2X

ALLES OKÉ?

STEUN
KOUS

MIX & MATCH

UW LAATSTE 'PIL'

DIT
RAAKT
IEDEREEN

LAAT JE
CREATIVITEIT
LOS!

SOCIALS
JA!

WETHOUDER
& RAAD X

DROMEN 2040

Hoe worden we fijn oud met elkaar

Inhoudsopgave

Introductie	pag. 4	Thema 8: Preventie en gezondheid	pag. 24
Stemmingsprocedure	pag. 11	Thema 9: Huisvesting	pag. 26
Thema's		Thema 10: Zorg	pag. 28
Thema 1: Financiën	pag. 12	Thema 11: Samenleven, ontmoeten, eenzaamheid	pag. 30
Thema 2: Dementie	pag. 13	Thema 12: Vrijwilligers en mantelzorg	pag. 32
Thema 3: Collectief wonen	pag. 14	Thema 13: Leren van andere culturen	pag. 34
Thema 4: Mobiliteit	pag. 16	Thema 14: Outside-the-box groep	pag. 36
Thema 5: Digitalisering	pag. 18	Slotwoord	pag. 39
Thema 6: Jong & oud	pag. 21		
Thema 7: Bureaucratie	pag. 22		

Fijn oud worden, hoe gaan we hier samen voor zorgen?

Onze aanbevelingen daarvoor leest u terug in dit rapport. Een resultaat van maanden hard werken. Wij, een groep van bijna honderd gelote burgers, kenden elkaar nog niet toen we gevraagd werden om mee te doen aan het 1^e Bossche burgerberaad. We zijn een dwarsdoorsnede van de inwoners uit onze mooie gemeente. Dit rapport is dus een verzameling van stemmen, gehoord en vertegenwoordigd door mensen zoals u en ik, die de toekomst van onze gemeenschap willen vormgeven. En daar zijn we trots op.

5 zaterdagen lang bogen we ons over de vraag: fijn oud worden, hoe gaan we hier samen voor zorgen? Met enthousiasme, betrokkenheid en een schat aan ervaringen hebben we gezocht naar concrete oplossingen en innovatieve ideeën. We spraken deskundigen uit het veld. Gingen op werkbezoek. En we verdiepten ons in de informatie die er al is. Dit rapport is het resultaat van onze toewijding en inzet. Het biedt een waardevolle blik op de behoeften, wensen en zorgen die we hebben.

Soumaya Chakir

“Ik doe mee omdat ik getuige ben van een aantal problemen. Ik hoop dat alle problemen, en de oorzaken daarvan, worden opgelost.”

Onze oproep

Nu is het tijd voor actie. Aan de politiek, de zorg- en welzijnsorganisaties en de woningbouwcorporaties doen wij een dringende oproep: verwerk de aanbevelingen van dit rapport in jullie beleid. Zie het als een leidraad. Investeer in de nodige infrastructuur, in campagnes voor meer bewustwording, in ondersteunende diensten en woningbouwprojecten die het mogelijk maken dat iedereen, ongeacht leeftijd of achtergrond, een fijne oude dag kan beleven in 's-Hertogenbosch. De kracht van verandering zit ook bij ons, de inwoners zelf. Laten we elkaar ondersteunen, meer omkijken naar elkaar en beter samenwerken aan een gemeenschap waarin iedereen zich thuis voelt en niemand zich alleen hoeft te voelen in zijn of haar ouderdom. Zo bouwen wij met elkaar aan een betere zorgzame toekomst in 's-Hertogenbosch.

Wat ging eraan vooraf?

Eind 2023 ontvingen 10.000 willekeurig geselecteerde inwoners van de gemeente 's-Hertogenbosch een brief. Hierin werd gevraagd of ze mee wilde doen aan het eerste Bossche burgerberaad. De gemeente ontving een kleine 1000 positieve reacties op dit verzoek. Een ongelooflijk mooi aantal. Helaas werden ongeveer 880 belangstellenden teleurgesteld omdat met een selectie van uiteindelijk 120 inwoners het burgerberaad is gevormd.

De loting

De selectie van de 120 deelnemers vond plaats op vooraf bepaalde kenmerken als leeftijd, geslacht, woonwijk, culturele achtergrond, opleiding en inkomen. Een computerprogramma selecteerde (anoniem) net zo lang kandidaten totdat er sprake was van een representatieve groep. Een groep dat een goede afspiegeling is van de gemeente. Ter illustratie: als 22% van de inwoners tussen de 16 en 29 jaar oud is, selecteerde het computerprogramma

net zo lang door tot 22% van de 120 deelnemers aan het beraad ook tussen de 16 en 29 jaar oud is. Dit werd vervolgens ook gedaan voor de kenmerken geslacht, woonwijk, culturele achtergrond, opleiding en inkomen.

De rol van inwoners

Rond de feestdagen eind 2023 hebben de geselecteerde inwoners een 'babbelbox' ontvangen met daarin dilemma's en stellingen over de thema's zorg en wonen. Zo konden zij voorafgaand aan de bijeenkomsten al bekender raken met het onderwerp van het burgerberaad. En hierover ook in gesprek tijdens de feestdagen met familie en vrienden. Want hoe denken zij over fijn oud worden?

Om het burgerberaad input te geven over het thema "fijn oud worden", riep de gemeente alle inwoners van de gemeente op hun mening te geven. Dit deed zij via een grootschalige media campagne. Alle inwoners konden, van 22 december 2023 tot en met 28 januari 2024, via het gemeentelijke online platform hun mening geven op een aantal stellingen en dilemma's. Dezelfde als uit de 'babbelbox'. Zo'n 200 inwoners reageerden.

Ook de inwoners die uitgeloot waren, konden hun inbreng geven. De gemeente organiseerde op 22 januari een bijeenkomst voor deze groep. Zo'n 30 inwoners maakten gebruik van deze uitnodiging en gaven hun ideeën mee rond het thema. Alles wat er is teruggegeven is een-op-een gedeeld met de leden van het burgerberaad.

5 zaterdagen

Op 13 januari zijn we gestart met de eerste bijeenkomst van het beraad. In het Koning Willem 1 college maakten we kennis met elkaar. Prachtig om de groep bij elkaar te zien. Een mooie afspiegeling van de samenleving. Als snel vormden de individuen een groep van gedreven inwoners die bereid waren hun schouders onder het thema te zetten.

Uiteindelijk hebben we vijf bijeenkomsten en een extra avond met elkaar beleefd.

De eerste bijeenkomst; Op de eerste bijeenkomst hebben we kennism gemaakt met elkaar en met het instituut burgerberaad. Wat is dit eigenlijk? Wat wordt er van ons verwacht? Waar moeten we aan voldoen? Waar durven we over te dromen als het gaat om samen fijn oud worden? Wat zijn onze nachtmerries? Deze dromen en nachtmerries vormen de basis voor de thema's waar we mee aan de slag zijn gegaan.

De tweede bijeenkomst stond in het teken van expertise vergaren en het vormen van een mening rondom alle aspecten die te maken hebben met fijn oud worden. We ontvingen een afvaardiging van specialisten die ons bijgepraat hebben, ons wijzer gemaakt hebben en met enthousiasme de problematiek en mogelijkheden voorgelegd hebben. Op deze manier ontstond bij de leden van het beraad een prachtig beeld en vormden we meningen. Langzaam prikkelden we ons enthousiasme voor de thema's. Waar wil ik meer van weten? Waar wil ik me in gaan verdiepen?

Met de bagage van onze tweede bijeenkomst in ons hoofd zijn we op dag drie gestart met excursies en werkbezoeken. Dwars door onze gemeente hebben we in de keuken kunnen kijken van zorginstellingen, buurtinitiatieven, welzijnsinstellingen, tech-ontwikkelingen, etc. Door op locatie te kunnen kijken en voelen hebben we een goed beeld gevormd van de huidige situatie en mogelijkheden rondom "fijn oud worden" en zijn we in gesprek gegaan over de toekomst hiervan. Wat hebben we nodig om met elkaar fijn oud te kunnen worden?

Naast de groepen die op excursie zijn geweest, is een groep in de ochtend bezig geweest met het ordenen en verzamelen van input. Input naar aanleiding van de extra bijeenkomst op 22 januari voor inwoners die niet ingeloot waren. Input die met ons gedeeld was via het gemeentelijke participatieplatform. En de opbrengsten uit de eerdere bijeenkomsten van het burgerberaad. Al met al was het met de verzamelde kennis mogelijk om de definitieve thema's met elkaar vast te stellen. In totaal 14.

1. Financiën
2. Dementie
3. Collectief wonen
4. Mobiliteit
5. Digitalisering
6. Jong & oud
7. Bureaucratie
8. Preventie en gezondheid
9. Huisvesting
10. Zorg
11. Samenleven, ontmoeten, eenzaamheid
12. Vrijwilligers en mantelzorg
13. Leren van andere culturen
14. Outside-the-box groep (op de vierde bijeenkomst gevormd om op een creatieve wijze aan te vullen waar nodig)

De leden van het beraad hebben vervolgens een keuze gemaakt aan welk thema ze verder willen werken. Iedereen kon en mocht een persoonlijke keuze maken. Sommige thema's konden rekenen op veel belangstelling en kregen daarmee een grote werkgroep. Andere themawerkgroepen waren wat kleiner. Na de derde bijeenkomst hebben meerdere groepen zelf verder onderzoek gedaan naar hun thema. Op eigen initiatief hebben zij onder andere contact opgenomen met verschillende instanties om dieper op het thema in te gaan en meer kennis op te doen.

Op de vierde bijeenkomst zijn we de diepte ingedoken. We hebben gekeken welke aanbevelingen er gedaan moeten worden bij ieder thema. Door titels te beschrijven, deze te delen met alle andere leden van het beraad, aanvullingen te vragen, andere mee te laten denken, zijn we gekomen tot conceptaanbevelingen. De een praktisch, gemakkelijk uitvoerbaar. De ander wat ingewikkelder, complexer en veelomvattend. Door te strepen, samen te voegen, uit te gummen, te herformuleren kwamen we tot uiteindelijk 34 aanbevelingen. Op de achtergrond hebben we een "Outside-the-box groep" in het leven geroepen. Een aantal leden uit het burgerberaad is met een creatieve bril op, naar de aanbevelingen gaan kijken. Waar mogelijk zijn tips en suggesties aangedragen op aspecten die de leden van de themagroepen nog niet in beeld hadden.

Tussen bijeenkomst 4 en 5 kreeg iedereen de ruimte om samen te komen op een extra georganiseerde burgerberaadavond. Een aantal hebben daar gretig gebruik van gemaakt. Andere themagroepen hebben op "eigen houtje" bijeenkomsten georganiseerd. Via mail, WhatsApp, telefoon en Teams werd er volop afgestemd om de aanbevelingen aan te scherpen. De Outside-the-box groep deed hetzelfde.

Tijdens de laatste bijeenkomst hebben we nog wat tijd en ruimte genomen om aanbevelingen aan te scherpen en samen te voegen. Dit resulteerde uiteindelijk in 34 aanbevelingen. Door op deze aanbevelingen te stemmen is er een ranking ontstaan. Een ranking die aangeeft welke aanbeveling volgens het eerste Bossche burgerberaad het meest belangrijk is en welke aanbeveling belangrijk is maar als wat minder urgent of essentieel wordt gezien. Met het bekendmaken van de ranking kwam er een eind aan een zeer interessant en intensief traject. Het werk van het beraad zit er op. Voor dit moment.

Birsyal Veyselova

“Ik doe mee, omdat Nederland, meer bepaald de gemeente Den Bosch, mij een geweldige kans gaf om mezelf te verwezenlijken. Ik kom uit Bulgarije en in 3 jaar (ik woon al 3 jaar in Nederland) heb ik veel bereikt. Zonder de hulp die ik kreeg was het mij niet gelukt. Dit is mijn dank aan de gemeente. Als ik kan helpen met advies of mijn ervaring, zou ik dat altijd doen. Ik hoop dat het burgerberaad het meest relevante advies zal kiezen en al het mogelijke zal doen om een gelukkig leven voor ouderen te garanderen. Omdat volwassenen veel hebben gedaan en het verdienen om gelukkig oud te worden.”

De werkgroepen van het burgerberaad

Het beraad heeft tijdens dit hele proces besloten dat er een communicatie-, schrijf-, lees-, en monitorgroep samengesteld moest worden. De communicatiegroep bepaalde namens de leden van het burgerberaad wat er naar de buitenwereld werd gecommuniceerd. De communicatiegroep heeft tussen de vierde -en vijfde bijeenkomst 5 aanbevelingen gedeeld met de groep niet-ingelote burgers, om zo onder een breder publiek te toetsen hoe over de aanbevelingen gedacht werd. De leden van de schrijfgroep hebben na de laatste bijeenkomst de inleidende teksten bij ieder thema geschreven. Leden van de leesgroep hebben er vervolgens mede voor gezorgd dat het rapport op een leesbare wijze werd opgesteld. De monitorgroep zal het proces na overdracht van de aanbevelingen blijven volgen: gaat het stadsbestuur aan de slag met de aanbevelingen?

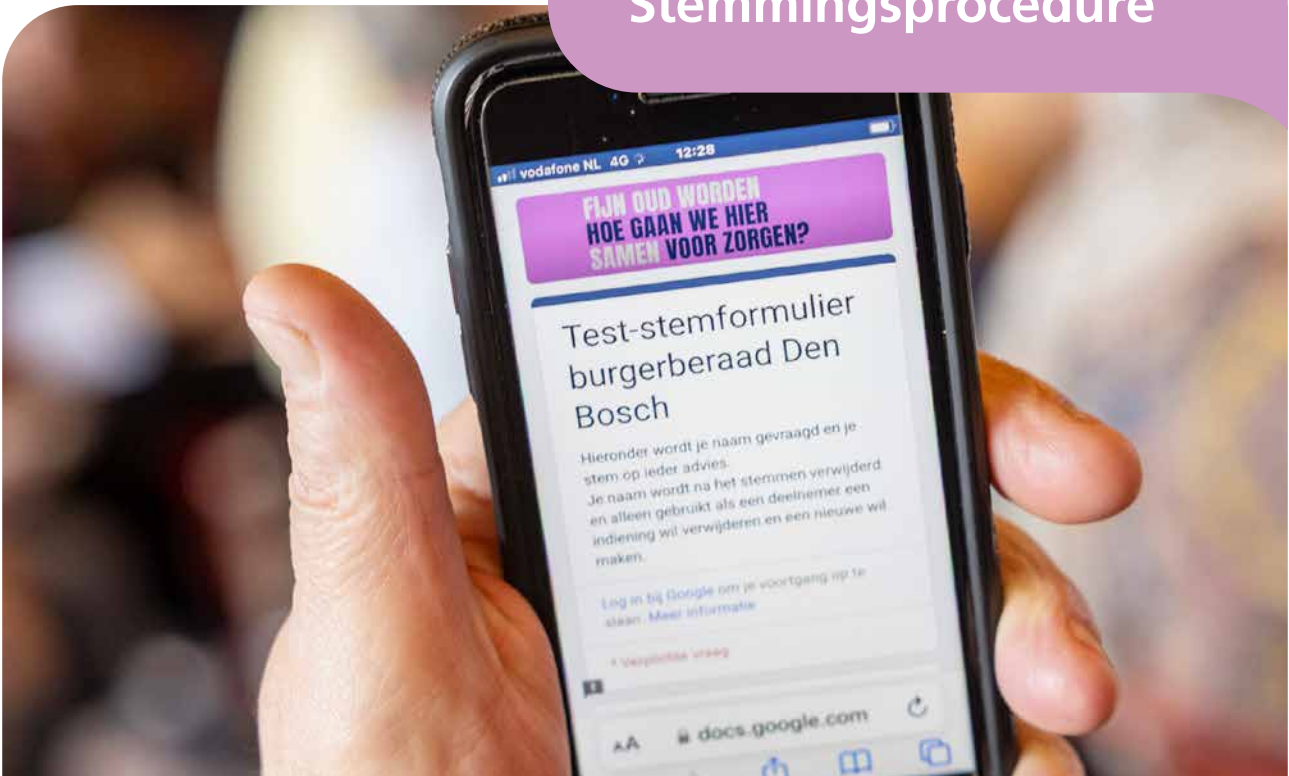
Gespreksbegeleiders

Tijdens elke bijeenkomst zijn wij begeleid door gespreksbegeleiders; een groep enthousiaste ambtenaren van de gemeente 's-Hertogenbosch. Met een korte opleiding zijn zij klaargestoomd om de deelnemers en de groepen te begeleiden. Dit hebben ze op een gedreven, onafhankelijke, richtinggevende, enthousiaste en resultaatgerichte manier gedaan. Ze hebben op een mooie manier regie weten te houden met een prachtig resultaat.

Het hele proces: van de benadering van 10.000 inwoners tot het schrijven van de aanbevelingen is op de achtergrond begeleid door de projectgroep. Een groep enthousiaste ambtenaren die de organisatie, planning, de communicatie, de facilitering en de vele ad-hoc zaken georganiseerd heeft, samen met externe adviseurs/partijen, waardoor het burgerberaad op een mooie manier hun werk kon doen.

Stemmingsprocedure

Aan het eind van de laatste dag stemde het Bossche burgerberaad over 34 aanbevelingen. Elke aanbeveling werd in een korte pitch toegelicht, waarna de deelnemers via de telefoon op een zespuntsschaal konden aangeven of ze de aanbevelingen steunen en zo ja met welke waardering. Deze methode komt van de organisatie Blue Democracy en wordt wereldwijd bij burgerberaden toegepast.

- Dit is helemaal wat ik graag wil (3 punten)
- Dit is wat ik graag wil (2 punten)
- Ik wil dit wel met een paar bedenkingen (1 punt)
- Ik heb bedenkingen (0 punten)
- Ik denk niet dat ik dit wil (0 punten)
- Dit wil ik zeker niet (0 punten)

Aan de stemming deden 85 deelnemers mee (= 100%)

In de resultaten ziet u het percentage terug van hoeveel steun er is voor een aanbeveling. Dus als 82% achter een aanbeveling staat, dan betekent het dat 82% van het burgerberaad positief is over de aanbeveling. Het waarderingscijfer daarachter gaat over hoe graag men het wil. De uitslag ligt tussen minimaal 1 en maximaal 3. Een score van 1 betekent dat men het wel wil, maar nog wel bedenkingen heeft. Een score van 3 betekent dat men het heel graag wil.

Thema 1: Financiën

Geld is een middel om zaken voor elkaar te krijgen. Geld kan dus ook een middel zijn om de uitdagingen waar we nu voor staan als het gaat om fijn ouder worden voor een deel op te lossen. Het is een illusie te denken dat geld alle problemen kan oplossen maar een financiële prikkel kan wel een flinke bijdrage leveren. In onze werkgroep zijn we op zoek gegaan naar oplossingen in financiële zin die kunnen bijdragen aan met name de doorstroming op de woningmarkt die nu niet naar behoren functioneert en waar veelal financiële prikkels ontbreken.

1.1 Kleiner wonen financieel goed geregeld.

Percentage: 89% - Scorecijfer: 2.2

Wat zien we: Scheefgroei in wonen (te groot of te goedkoop).

Wat willen we: Woningruil vereenvoudigen, minder bureaucratie, goede samenwerking tussen coöperaties.

Voorstel: Versoepeling en maatwerk bij beide verhuiskostenregelingen (algemeen en Wmo) door bijvoorbeeld:

- Voldoende budget voor verhuizen en inrichten.
- Huurhoogte bij verhuizen van "groot naar klein" in principe gelijk of redelijke afbouw in termijnen.
- Verhuiscoach heeft als taak om ook naar de financiële consequenties te kijken.
- Meer bekendheid van de beide regelingen.

1.2 Versoepeling subsidies.

Percentage: 89% - Scorecijfer: 2.2

Wat zien we: Er zijn subsidieregelingen.

Wat willen we: Subsidieregelingen makkelijk leesbaar maken.

Wat is ons voorstel: Vergroten bekendheid en toegankelijkheid van de subsidiemogelijkheden.

Toegankelijkheid vergroten door bijvoorbeeld:

- Digitale beslisboom in de aanvraagprocedure.
- Werkers/professionals in de wijk zijn op de hoogte van de mogelijkheden.
- KOO is goed op de hoogte van de mogelijkheden.

Thema 2: Dementie

Dementie is een verzamelnaam voor ca. 50 voorkomende hersenziektes waarvan de ziekte van Alzheimer de meeste bekende is. De bevolking in ons land wordt steeds ouder en daarmee neemt ook dementie toe: 1 op de 5 landgenoten krijgt ermee te maken. Dat dementie ingrijpende gevolgen heeft voor de directe omgeving (partner en familie) begrijpt gelukkig vrijwel iedereen. Helaas is er op dit moment geen actieve genezende behandeling en zijn mensen met dementie aangewezen op goede zorg. Centraal bij de zorg voor een mensen met dementie is de casemanager. Deze casemanager is er voor diegene in alle facetten van het dagelijks leven. Wij zijn op zoek gegaan wat er mogelijk is op het terrein van dementie en wat er verbeterd kan worden.

2.1 Betrokkenheid van de casemanager moet zijn: het totaalbeeld van de omstandigheden en het sociale beeld van alle betrokkenen.

Percentage: 88% - Scorecijfer: 2.2

Wat zien we: Casemanagers zijn nu te algemeen, er is niet echt een persoonlijke op maat gemaakte hulp. Er bestaat onduidelijkheid over de taak van de casemanager.

Wat willen we: Eén casemanager die zorgt biedt aan de persoon met de hersenaandoening én de partner en het gezin. De casemanager let erop of alles in het huis nog goed loopt, het huishouden, voeding etc. Als dit niet goed genoeg is, dan zou de casemanager hulp of instanties aan kunnen bieden waardoor die passender zijn.

Wat is ons voorstel: Onderzoeken hoe de casemanager op dit moment werkt en wat eventueel kan verbeteren.

2.2 Leefbaar leven.

Percentage: 93% - Scorecijfer: 2.3

Wat zien we: Bestaand beleid voldoet niet. Veel van de mogelijkheden die er zijn om prettig te leven zijn onbekend. Preventie en ondersteuning op het gebied van hersenaandoeningen en ouder worden zijn onvoldoende bekend.

Wat willen we: Eén informatiepunt met één telefoonnummer waarbij alle inwoners van de gemeente 's-Hertogenbosch al hun vragen beantwoord krijgen en/of verwezen worden naar de juiste instanties.

Wat is ons voorstel: Maak één website waarop het informatiepunt en het telefoonnummer bekend is. Alle mogelijkheden die er zijn, zijn hierdoor gebundeld. Zorg ervoor dat de huisartsen en de wijkpleinen op de hoogte zijn van de website en maak het bekend via de bestaande kanalen van social media. Zo blijft het dynamisch en nieuwe initiatieven komen zo ook in beeld.

Thema 3: Collectief wonen

We zien op dit moment een tekort aan (betaalbare) woningen en tevens een gebrekkige doorstroming op de woningmarkt. Ouderen die wel willen verhuizen vanuit hun vaak te grote woningen, maar geen geschikte woning voor de oude dag kunnen vinden. Daarnaast zien we dat de woningbehoeften zijn veranderd: waar vroeger volop werd ingezet op eengezinswoningen, zien we nu duidelijk vaker andere behoeften zoals kleinere woningen voor alleenstaanden of tweepersoons huishoudens zonder kinderen. Een andere woonvorm is gemeenschappelijk wonen of collectief wonen in bestaande- en nieuwbouwmgevingen, waarbij de bereidheid om "om te zien naar elkaar" een belangrijk uitgangspunt is en waarschijnlijk een positief effect op de zorgkosten heeft. We zien in Den Bosch duidelijk minder initiatieven dan in andere gemeenten (bijvoorbeeld Eindhoven, Breda, Tilburg en Amsterdam). Dat heeft onze nieuwsgierigheid gewekt en om die reden zijn we op zoek gegaan naar de oorzaken en achtergronden hiervan en dat heeft geleid tot onderstaande aanbevelingen.

3.1 Gemeente: Geef aandacht aan gemeenschappelijk wonen!

Percentage: 89% - Scorecijfer: 2.4

Wat zien we: Grote onbekendheid met gemeenschappelijk wonen bij gemeente, bewoners, banken, woningbouwcorporaties en projectontwikkelaars. Onbekendheid bij de inwoners. Maak duidelijk, gemeenschappelijk is geen commune!

Wat willen we: Dat er meer bekendheid gegeven gaat worden aan gemeenschappelijk wonen. Wanneer eenmaal hiermee kennis is gemaakt, worden bewoners enthousiast.

Wetenschappelijk onderzoek ondersteunt dit. Argumenten voor Gemeenschappelijk wonen;

- Omkijken naar elkaar.
- Indien bekend juist veel belangstelling.
- Sociaal en gezellig: Elkaar ontmoeten!! Inspiratie en start voor nieuwe initiatieven.
- Verminderen van eenzaamheid; minder ziek/depressie.
- Doorstroming van koop- en huurwoningen.
- Jong en oud en koop en huur kunnen heel goed samen.

Wat is ons voorstel:

- Ga met open mind in gesprek met inwoners over gemeenschappelijk wonen en laat zien hoe leuk en prettig dit kan zijn.
- Ook met open mind met banken, woningbouwcorporaties en projectontwikkelaars om dit te realiseren.
- Maak gebruik van wetenschappelijk onderzoek TU Delft (Darenka Czischke/Peter Boelhouwer).
- Leren van andere gemeenten (Eindhoven, Tilburg, Breda, Amsterdam).
- Agenderen bij wijkraden en wijkmanagers.
- Communicatie: Media, nog op te richten platform.

Jeffrey Valkenburg

“Het is een mooie gelegenheid om bij te dragen aan positieve verandering maar ook conservering van de maatschappij. Inbreng vanuit beneden naar boven “de burgers”, in plaats vanaf boven naar beneden “Europa, Nederland, provincie, gemeente”. Het burgerberaad staat het dichtstbijzijnde bij de burger omdat we dat zelf zijn. Ik hoop dat er een goed advies aan de gemeente komt, iets dat ook uitgevoerd kan en hopelijk zal worden. Nieuwe inzichten die anders over het hoofd gezien zouden worden. En mogelijk een fundament voor een volgend burgerberaad. Ik vind het een mooie ontwikkeling. In een tijdperk waarin de burger steeds minder te zeggen heeft is dit een mooie beweging de andere kant op.”

3.2 Gemeente: Gemeenschappelijk wonen in de planvorming opnemen (als voorwaarde stellen).

Percentage: 93% - Scorecijfer: 2.3

Wat zien we: Weinig plannen bij de gemeente, projectontwikkelaars, banken, en woningbouwcorporaties om gemeenschappelijk wonen in de planvorming te betrekken en daardoor worden weinig projecten gerealiseerd. Als in de randvoorwaarden van de gemeente geen gemeenschappelijk wonen is opgenomen, wordt het niet gebouwd door de projectontwikkelaars en -coöperaties.

Wat willen we: Meer kansen en meer plannen voor gemeenschappelijk bouwen en wonen in onze mooie gemeente.

Wat is ons voorstel: Eis meer plekken voor gemeenschappelijk wonen dan nu het geval is. Luister hierbij naar de behoeften van de bewoners (moet groter onderdeel van nieuw beleid en randvoorwaarden worden, dan op dit moment). Zorg dat collectief/gemeenschappelijk wonen wordt meegenomen in woningbouwprogrammering als randvoorwaarde voor zowel bestaande als nieuwbouw.

3.3 Hetzelfde idee, maar niet dezelfde portemonnee.

Percentage: 89% - Scorecijfer: 2.3

Wat zien we: In de beeldvorming wordt gemeenschappelijk wonen veelal nog gezien als een speeltje van de rijken onder ons die goed voor zichzelf kunnen zorgen, dat is onterecht. Maar we zien inmiddels ook hoopvolle initiatieven tot verschillende financieringsvormen om gemeenschappelijk wonen mogelijk te maken.

Wat willen we: Planvorming gemeenschappelijk wonen bij elkaar op basis van dezelfde gedachte (idee), jong én oud en rijk én arm.

Wat is ons voorstel: Maak mogelijk dat jong en oud, én kleine en grote beurs hier samen kunnen wonen. Koop en huur kunnen heel goed samen! Lobbyen in Den Haag om de “voordeursregeling” zodanig aan te passen dat gemeenschappelijk achter dezelfde voordeur geen nadelen kent fiscaal gezien.

Thema 4: Mobiliteit

Om ervoor te zorgen dat ouderen actief kunnen deelnemen aan het leven is het nodig dat zij zich kunnen verplaatsen. Een belangrijke rol speelt het openbaar vervoer daarbij. Enerzijds om met het openbaar vervoer naar de binnenstad te kunnen gaan. Daar zijn de meeste winkels en andere voorzieningen. Anderzijds om met het openbaar vervoer naar omliggende dorpen te kunnen reizen. Omdat de meeste mensen naar de openbaar vervoerhaltes lopen is het ook belangrijk om aandacht te besteden aan de voorzieningen die nodig zijn op weg naar die openbaar vervoerhaltes. Bij het thema mobiliteit is aandacht besteed aan wat nodig is om aan het bovenstaande tegemoet te komen.

4.1 Subsidies/subsidietermijn voor vrijwilligersvervoer (seniorenbus) verlengen van 2 naar 5 jaar.

Percentage: 90% - Scorecijfer: 2.3

Wat zien we: Korte subsidietermijn van 2 jaar maakt planning en investeringen lastig.

Wat willen we: Meer bestaanszekerheid en continuïteit waarborgen van alternatieve vervoersmogelijkheden.

Wat is ons voorstel: Subsidietermijn van 2 jaar naar 5 jaar zodat planning en investeringen mogelijk zijn.

Ann Parmessar

“Ik doe mee met het burgerberaad omdat het een unieke kans is om mijn stem te laten horen bij de bestuurders van de gemeente Den Bosch. Ik heb hoge verwachtingen wat betreft de opvolging van de aanbevelingen die gedaan worden, gezien alle tijd energie en geld dat er in dit initiatief gestoken is door zowel de burgers als gemeente Den Bosch.”

4.2 Busvervoer verbeteren in/naar dorpen en binnenstad.

Percentage: 80% - Scorecijfer: 2.1

Wat zien we: (Bijna) lege transferiumbussen rijden haltes voorbij, te weinig haltes op de juiste plekken, onder andere dorpen zoals Engelen en Vinkel. Bussen naar dorpen rijden na bepaalde tijden niet meer.

Wat willen we: Bussen beter benutten, eventueel kleinere bussen. OV sluit aan op wensen van burgers.

Wat is ons voorstel:

- Transferiumbussen ook beschikbaar maken voor bewoners die langs de route wonen richting stad alleen instappen, richting transferium alleen uitstappen, vervoersbewijs OV-chipkaart en parkeerkaart beide mogelijk.
- Inwoners kunnen suggesties voor haltes of iets anders rondom vervoer (bijvoorbeeld hulp bij instappen indien afhankelijk van rolstoel) doen bij meldpunt

4.3 Meer bankjes/rustplekken en openbare toiletten op looproutes van wooncomplexen voor ouderen naar OV-haltes en winkelcentra/voorzieningen.

Percentage: 83% - Scorecijfer: 2.2

Wat zien we: Weinig bankjes/rustplekken, openbare toiletten moeilijk vindbaar of niet aanwezig buiten binnenstad.

Wat willen we: Meer bankjes/stoelen op looproutes, vindbaarheid openbare toiletten, kijken of je bankjes kan financieren met wijk- of dorpsbudget.

Wat is ons voorstel:

- Kijken welke looproutes er zijn, in welke wijken veel ouderen wonen.
- Bij bankjes aangeven waar de dichtstbijzijnde openbare toiletten zijn.
- Ook mobile bankjes.
- Bankjes plaatsen zodat het uitnodigt tot gesprek, bijvoorbeeld in een hoefijzer.

Thema 5: Digitalisering

De rol van digitalisering in ons leven neemt steeds verder toe en daarmee ook de mogelijkheden ervan. Daarom is het nodig om de mogelijkheden onder de aandacht te brengen bij zowel jong en oud. Omdat ouderen nog wel eens moeite kunnen hebben met digitale hulpmiddelen is het nodig om te kijken op welke wijze dit anders te organiseren is om het leven comfortabel te maken. Tenslotte is het gemak van digitale hulpmiddelen niet voor iedereen financieel bereikbaar. Daarom is het ook nodig om aandacht te besteden aan de manier waarop digitale hulpmiddelen voor eenieder ook financieel mogelijk te maken is. Het thema digitalisering gaat op al de voorgaande punten in.

5.1 Campagne Zorgtech.

Percentage: 90% - Scorecijfer: 2.1

Wat zien we: Huidige campagnes over technologie als hulpmiddel bereiken de mensen niet.

Wat willen we: De toegevoegde waarde van zorgtech bij iedereen bekendmaken.

Wat is ons voorstel: Jongeren bereiken op middelbare scholen door middel van thema's en social media. Ouderen bereiken via post, jaarlijkse flyers op zorginstellingen (huisarts), buurthuizen.

5.2 Financiering en technologie.

Percentage: 82% - Scorecijfer: 2.1

Wat zien we: Huidige financiële voorzieningen zijn niet bekend of toereikend voor de inwoners.

Wat willen we: Beschikbaar maken van alle hulpmiddelen voor degenen die het nodig hebben maar niet zelf kunnen financieren.

Wat is ons voorstel: Toegankelijk leningstelsel introduceren en/of subsidieregeling dat inkomensafhankelijk is.

5.3 Gebruik van zorgtechnologie toegankelijk maken.

Percentage: 90% - Scorecijfer: 2.2

Wat zien we: Ouderen en zorginstellingen hebben moeite met huidige toepassingen van zorgtechnologie.

Wat willen we: Het beschikbaar maken van "onzichtbare" zorgtechnologie waarmee het leven comfortabeler wordt met als resultaat dat mensen langer, zelfstandig thuis kunnen wonen.

Wat is ons voorstel: Organiseren van communicatie over zorgtechnologie in huis door middel van campagnes en praktische demonstratie locaties (online en offline).

**“Mijn opa
vindt bezoekjes
geweldig.”**

Thema 6: Jong & oud

In de gemeente 's-Hertogenbosch vindt een opmerkelijke verschuiving plaats, gedreven door een gedeeld verlangen naar gemeenschapszin en verbondenheid. Ware welvaart wordt niet alleen gemeten in economische termen, maar ook in de kracht van menselijke relaties en gemeenschapsbanden. Door jong en oud met elkaar in contact te brengen, bevorderen we onderlinge verbondenheid en leren we van elkaars levenservaringen. Deze wens is ontstaan uit een groeiend besef van het belang van sociale cohesie en solidariteit in een snel veranderende stad. Alle leeftijdsgroepen moeten elkaar kunnen ontmoeten, ervaringen delen en van elkaar leren. Door verschillende initiatieven trachten de inwoners van 's-Hertogenbosch een warme, ondersteunende omgeving te creëren waarin iedereen zich gehoord, gesteund en gewaardeerd voelt. Het streven naar een hechtere gemeenschap weerspiegelt de veerkracht en vastberadenheid van de mensen van 's-Hertogenbosch om samen te groeien en te bloeien, ongeacht de uitdagingen die zich voordoen.

6.1 Maatschappelijke educatie voor jong en oud.

Percentage: 90% - Scorecijfer: 2.3

Wat zien we: Verwatering en afstand wordt groter, sociale nalatigheid. Scholen mogen zelf kiezen voor stages en daarom doen ze het niet.

Wat willen we: Maatschappelijke stages voor alle niet-examen jaren op de middelbare scholen (12-18 jaar).

Wat is ons voorstel:

- Gemeente: stimuleert, faciliteert, inspireert en bouwt bruggen, dit in overleg met scholen en instellingen.
- Scholen: maatschappelijke stages in lesprogramma opnemen als voorwaarde om examen te doen.
- Instellingen: door zorgbedrijven en welzijnsorganisaties laagdrempelige stage plekken beschikbaar stellen.

6.2 De gemeente brengt het zorgen voor elkaar, voor jong en oud, meer onder de aandacht.

Percentage: 83% - Scorecijfer: 2.2

Wat zien we: Dat het probleem onvoldoende bekend is in de maatschappij.

Wat willen we: Dat het huidige zorgprobleem meer bekendheid krijgt en de mogelijke ideeën hierover.

Wat is ons voorstel:

- Informatie geven en inspireren, bijvoorbeeld poster bij bushokje. Aansprekend filmpje gericht op jong en oud (laten zien bij sociale events).
- Vereenvoudiging van subsidieregelingen voor burgerinitiatieven en burgercampagnes.

Thema 7: Bureaucratie

Niet alleen is de afgelopen jaren het vertrouwen in de gemeente steeds verder afgenomen, burgers ervaren ook steeds meer dat de gemeente richting hen meer lijkt te handelen uit wantrouwen dan uit vertrouwen. Dit komt vooral tot uiting in de hoeveelheid regels die de gemeente heeft, de hoeveelheid loketten waar een burger naar toe dient te gaan wil deze iets geregeld krijgen. Verder beperken de hoeveelheid regels van andere overheden zowel de gemeente als de burger. Om weer toe te kunnen gaan naar een gemeente die dienstverlenend is naar de burger toe, is het nodig om waar mogelijk het aantal regels en loketten te verkleinen.

7.1 Dienstbaar en oplossingsgericht.

Percentage: 94% - Scorecijfer: 2.2

Wat zien we: Bij complexe vraagstukken hebben burgers en instellingen te maken met veel verschillende loketten, waarbij de samenwerking tussen die loketten vaak te wensen over laat.

Wat willen we: Een meer oplossingsgericht en daardoor ook korter traject voor burgers en instellingen, met als achterliggende gedachte "ja, tenzij i.p.v. nee, mits".

Wat is ons voorstel: Voor complexe vraagstukken dient er centrale begeleiding te komen die de burger of de instelling begeleidt langs de diverse loketten binnen de gemeente.

7.2 Werken vanuit vertrouwen, niet vanuit wantrouwen.

Percentage: 82% - Scorecijfer: 2.2

Wat zien we: Focus op regelgeving en procedures, minder op praktische oplossingen voor de burger of instelling niet durven afwijken van vaste patronen. Onduidelijkheid over wie de "eigenaar" is van een bepaald dossier binnen de gemeente.

Wat willen we: Cultuurverandering binnen de hele gemeentelijke organisatie, zodat de burger en de instelling centraal komen te staan.

Wat is ons voorstel:

- Verbinding herstellen binnen de gemeentelijke organisatie. Zorg ervoor dat ambtenaren niet negatief, maar juist positief worden "afgerekend" op een oplossingsgerichte en wellicht een soms wat out-of-the-box manier van werken.
- Zorg zowel binnen de gemeentelijke organisatie als ook in het contact met de burger of de instelling voor meer persoonlijk contact.
- Opzetten van meer multidisciplinaire "Doorbraakteams", zoals inmiddels al gebeurd is in het sociale domein binnen de gemeente. Hiermee heeft de gemeente uiteindelijk een integrale dienstverlening die werkt vanuit het perspectief van de burger, onderbouwd maatwerk levert waar nodig en hiervan leert om het ook duurzaam en breder in te zetten voor alle burgers waar nodig.
- Daar waar de gemeente in haar gewenste dienstverlening structureel wordt beperkt door andere regelgeving vanuit bijvoorbeeld de provincie, landelijke overheid of waterschappen dient de gemeente dit actief te communiceren met de betrokken burger of instelling en samen naar oplossingen te zoeken, waar nodig in overleg met de beperkende externe partijen.

Tarek Ahmed Mahmoud Ali

"Ik denk dat het een prachtige en nuttige ervaring is voor iedereen en een soort betrokkenheid bij de Nederlandse samenleving. Vooral omdat ik niet van Nederlandse afkomst ben en nog steeds de Nederlandse taal aan het leren ben. Maar nu ben ik geïntegreerd en vind ik het een kans om deel te nemen aan het dienen van de burgers, in dit land dat mij en mijn kinderen ontving en waar ik een burger werd met rechten en plichten. Ik hoop dat onze suggesties en aanbevelingen die we noemden niet alleen maar wensen zijn, ten aanzien van dit land en bijdragen aan dienstbaarheid. Het moet ook van kracht worden ten behoeve van alle burgers van onze prachtige stad."

Thema 8: Preventie en gezondheid

Op een gezonde en gelukkige manier oud worden, dat wil iedereen. Ook om de druk op de gezondheidszorg te beperken bij een ouder wordende bevolking is het belangrijk dat we zo lang mogelijk gezond blijven. Hiervoor zijn zowel een gezonde leefomgeving als gezonde leefgewoonten noodzakelijk. Een ongezonde leefomgeving veroorzaakt chronische ziekten. Brabanders leven ongeveer een jaar korter door vervuilde lucht. Daarnaast is hittestress, die verergert door opwarming van het klimaat, voor ouderen bedreigend. Gezond oud worden kunnen we ook zelf bevorderen met een gezonde levensstijl en regelmatige gezondheidscontroles. Op dit moment zijn de verleidingen voor ongezonde keuzes erg groot: bijvoorbeeld 80% van het voedsel in supermarkten is ongezond. Onze aanbevelingen om samen gezond oud te worden zijn daarom gericht op een gezonde leefomgeving en het voorkomen van ziektes door regelmatige gezondheidschecks.

8.1 Gezonde leefomgeving.

Percentage: 79% - Scorecijfer: 2.1

Wat zien we:

- Ongelijkheid in levensverwachting tussen verschillende wijken (niet geholpen door slechtere luchtkwaliteit, slechtere huizen en minder groen).
- Hittestress in versteende stedelijke omgeving, die zal verergeren in de toekomst door klimaatopwarming.
- Gezondheidsschade door slechte luchtkwaliteit in de wijken door verkeer en houtstook.

Wat willen we:

- Verbetering luchtkwaliteit door meer zichtbare voorlichting en handhaving op houtstook.
- Inzetten op autoluwe wijken, elektrische deelmobiliteit.
- Meer groen in de wijken om verhitting tegen te gaan.

Wat is ons voorstel:

- Prioriteit geven aan schone lucht door voorlichting en handhaving van uitstoot.
- Snelle transitie naar elektrische alternatieven voor mobiliteit en verwarming bevorderen door regelgeving en subsidie.
- Meer groen in de wijk: 3-30-300 regel toepassen (3: ieder huis heeft zicht op minimaal 3 bomen, 30: 30% van het grondoppervlak krijgt schaduw van bomen, 300: iedere woning is maximaal 300 meter verwijderd van een park of groene ruimte). Werk samen met stichting Steenbreek, IVN en buurtbewoners.

Anoniem

“Waarom doe ik mee: ik werd hiervoor gevraagd en dacht wat fijn dat burgers mee kunnen/mogen denken. Mooi dat er een willekeurige groep gevraagd wordt. Wat hoop ik dat eruit komt: ik hoop dat er voor de verschillende items goede adviezen uitkomen waar de gemeente ook iets mee kan en wil gaan doen. Het zou mooi zijn als we allemaal op een fijne en zo zorgeloos mogelijke manier oud kunnen worden.”

8.2 “Consultatiebureau/leefstijlloket” voor alle leeftijden.

Percentage: 85% - Scorecijfer: 2.0

Wat zien we: Onbekendheid van de gezondheid- en preventieprogramma's die al aanwezig zijn in de wijk, gezondheidskloof, groeien welvaartsziekten, hoge zorgkosten en druk op de zorg.

Wat willen we: Langer gezond blijven (mentaal en fysiek) waardoor zorgkosten en druk op de zorg afneemt, en levenskwaliteit en welzijn verbetert.

Wat is ons voorstel: Integreer preventie gezondheidszorg in de woonzorgvisie en realiseer als onderdeel hiervan in samenwerking met de GGD een consultatiebureau/leefstijlloket voor alle leeftijden centraal en zichtbaar in de wijk (bv op dezelfde locatie als een wijkplein), waar vitaliteit wordt verbeterd door een algemene periodieke controle (lichamelijk en mentaal), vaccinaties, bevolkingsonderzoeken, educatie over voeding en levensstijl met doorverwijzing naar huisarts, diëtiste, beweeg- en sportcentra, sociaal-cultureel werk waarin we bouwen aan een sterk netwerk rondom ouderen en het gezond ouder worden ondersteunen want jong geleerd is oud gedaan.

8.3 Omgeving inrichten om mensen uit te nodigen gezond te leven.

Percentage: 80% - Scorecijfer: 2.1

Wat zien we:

- Veel verleiding voor ongezonde keus (bijvoorbeeld voeding, vermindering beweging door modernisering).
- Stijging obesitas, diabetes (type 2) en andere welvaartsziekten.

Wat willen we: Mensen worden gestimuleerd om gezonde keuzes te maken en blijven daardoor langer gezond.

Wat is ons voorstel: Richt de omgeving in zodat mensen gemakkelijker de gezonde keuzes maken.

Voorbeelden:

- Vervangen van reclames voor ongezond eten in de publieke ruimte (zoals bushokjes bijvoorbeeld) door reclames voor gezond eten/gezonde activiteiten/aanbod gemeente wat betreft preventieve gezondheid.
- Bonnen/spaaracties voor goedkoper of gratis groente/fruit (in samenwerking met supermarkten bijvoorbeeld).
- Geen ongezond eten op scholen, maar alleen (gesubsidieerd) gezond eten.
- Investeer structureel in educatie en bewustwording op scholen.
- Geen nieuwe snackbars en tabakswinkels toestaan rondom scholen.
- Gemeente kan lobbyen bij nationale overheid voor een uitfaserende tabaksverkoop leeftijdsgrens.
- Plaats beweegtoestellen bij alle ontmoetingsplekken en betrek lokale bewegingsspecialisten om openbare lessen te geven.
- Wijkbewoners persoonlijk uitnodigen door leefstijlloket/wijkplein in de wijk.
- Gemeentelijke subsidies aanbieden om mensen in beweging te krijgen.

Thema 9: Huisvesting

Het woongenot bevorderen voor jong en oud, het weer stimuleren om voor elkaar te zorgen. Maar wat zien we? Het wordt onaantrekkelijk gemaakt om bij elkaar te wonen, daarom aantrekkelijker te maken om samen te wonen voor zorgtaken. Hoe zijn we aan het onderwerp gekomen? De woningmarkt is krap in 's-Hertogenbosch en dat is voor jong en oud en dat moet meer aandacht krijgen. Bouwen naar behoefte, de gemeente moet eerder inspelen op grondaankopen zodat plannen eerder realiseerbaar zijn. Het vinden van passende woningen voor aandachtsgroepen is een grote uitdaging. Wij hebben in het achterhoofd allerlei vragen:

- Kunnen jong en oud ook samen in één gebouw? En wat is daarvoor dan nodig?
- Kun je zorg mogelijk efficiënter maken als ouderen dicht bij elkaar wonen?
- Doorstroming: wat is daarvoor nodig?
- Zouden mensen bereid zijn om meer aandacht voor elkaar te hebben?
- Zit de regelgeving ons niet in de weg?

Het zijn deze vragen waarop wij een antwoord hebben geprobeerd te geven in onze aanbevelingen.

9.1 Stimuleren om voor elkaar te zorgen.

Percentage: 87% - Scorecijfer: 2.1

Wat zien we: Het wordt onaantrekkelijk gemaakt om bij elkaar te gaan wonen.

Wat willen we: Aantrekkelijk maken om samen te wonen voor zorgtaken.

Wat is ons voorstel:

- Actieve lobby bij de overheid betreft financiën.
- Verdere versoepeling regelgeving voor "zorg" woning in de tuin.

9.2 Levensloopbestendig bouwen/aanpasbaar bouwen.

Percentage: 93% - Scorecijfer: 2.2

Wat zien we: Te weinig flexibiliteit en doorstroming.

Wat willen we: Meer flexibiliteit en doorstroming en hoe bereik je dat?

Wat is ons voorstel:

- Gemeenschappelijke ruimtes moeten voldoen aan de eisen, zomer en winter toegankelijk.
- Aanpasbaar bouwen; geen drempels, brede deuren, brede gangen, rolstoelvriendelijk.
- Mogelijkheid bouwen op eigen grond/woning.
- Inzet seniorenmakelaar/doorstroommakelaar.

9.3 Versoepelen regelgeving rondom huisvesting.

Percentage: 95% - Scorecijfer: 2.3

Wat zien we: Verdragende regelgeving, teveel schakels.

Wat willen we: Snellere en eenvoudigere regelgeving en procedures.

Wat is ons voorstel:

- Procedures versnellen.
- Meer mogelijkheden niet woningen, leegstaande bedrijfspanden, omzetten naar woningen/woongroepen (bestemmingsplannen).
- Lobby naar overheid versnellen: procedures!

Thema 10: Zorg

Op dit moment leven we in deze individualistische maatschappij waar de zorgvraag vaak bij een ander wordt neergelegd. Door de vergrijzing en weinig zorgpersoneel is de vraag naar zorg steeds moeilijker te krijgen. Mensen worden steeds ouder. Sommigen hebben veel zorg nodig en mensen willen graag zo lang mogelijk thuis verzorgd worden. We gaan er teveel vanuit dat het leveren van zorg aan diegenen die het nodig hebben, vanzelfsprekend is. En dat is natuurlijk niet zo. Dit gaat de komende jaren steeds meer knellen en dat vraagt van iedereen in de samenleving een andere kijk en benadering op de zorg. In onze aanbevelingen hopen wij een richting aan te geven.

10.1 Wat doe JIJ?

Percentage: 90% - Scorecijfer: 2.1

Wat zien we: Individualistische maatschappij waar de zorgvraag altijd bij een ander wordt neergelegd.

Wat willen we: Bewustwording dat zorg niet vanzelfsprekend is.

Wat is ons voorstel: De gemeente gaat deze bewustwording stimuleren door middel van voorlichting, campagnes en via sociale media.

Nancy Bertrums

"Ik doe mee met het burgerberaad, omdat ik het leuk vind dat ik ben uitgenodigd en was wel benieuwd wat het allemaal inhoud. Het is altijd interessant om te zien hoe dingen tot stand komen. Het is een onderwerp waar we allemaal mee te maken hebben of krijgen en als je dan eventueel een verschil kan maken, werk ik daar graag aan mee. Ik hoop dat we met een wetvoorstel komen waarmee we de ouderen een fijne oude dag kunnen bezorgen. Maar met een mooi voorstel alleen ben je er nog niet. Als ze er in de politiek samen al niet uitkomen, zou het ons dan wel lukken? Het grootste probleem is (betaalbare) woningen en personeelstekort. Daarnaast is het een kwestie van geld, maar ik denk dat er veel geld bespaard kan worden als ze veranderingen toepassen. Ik denk dat er te veel subsidies worden gegeven, die niet nodig zijn. Het is misschien onaardig dat ik dit zeg, maar ben ook geschrokken van wat dit allemaal kost. Toen ik me opgaf, was ik me hier niet van bewust, maar als ik een kleine rekensom maak. 120 personen à 500 euro + eten en drinken en vergoedingen om aanwezig te kunnen zijn. Dit geld had ook naar de ouderenzorg kunnen gaan."

Andre van Breemen

"Ik doe mee aan het burgerraad omdat ik vind dat de samenleving wat steriel is geworden. Mensen hebben tegenwoordig weinig tijd om zich te bekommeren om ouderen. Eenieder krijgt er vroeg of laat mee te maken. Dat we de gemeente doelen en afspraken redelijkerwijs kunnen invullen. Dit om de samenleving voor nu en in de toekomst te realiseren."

Thema 11: Samenleven, ontmoeten, eenzaamheid

We hebben in deze maatschappij een groeiende groep oudere mensen die steeds meer vereenzamen en nergens heen kunnen door allerlei oorzaken. Het elkaar ontmoeten zoals in een buurtcafé of gewoon op straat is voor veel mensen niet zo "gewoon" meer. Dat zijn we een beetje kwijtgeraakt. Dat is niet altijd zichtbaar: veel mensen verkommeren op een appartement, we noemen het ook wel "verborgen eenzaamheid". De vraag is hoe we deze inwoners bereiken? Is er iets mis met de huidige ontmoetingsplekken? Moeten deze anders ingericht worden? Of zijn er andere oorzaken? Met deze vragen in het achterhoofd zijn we over mogelijke oplossingen gaan nadenken. Allerlei oplossingen zijn de revue gepasseerd en uiteindelijk kun je in onze aanbevelingen lezen waaraan wij denken: van tijdelijke tot permanente oplossingen. We zien dat de huidige ontmoetingsplekken niet leuk en aantrekkelijk genoeg zijn en wat we willen is dat bij nieuwe gebiedsontwikkelingen functies worden gebundeld: dichtbij, bereikbaar, ruimte voor ontmoeting en ontspanning en faciliteren dat mensen ernaartoe kunnen.

11.1 Wij willen Bossche ontmoetingsresorts ontwikkelen (BOR), denk bijvoorbeeld aan het concept Brede Bossche school.

Percentage: 83% - Scorecijfer: 2.0

Wat zien we: De huidige ontmoetingsplekken zijn niet leuk, duurzaam en aantrekkelijk genoeg. We zien teveel functies gescheiden en niet onder één dak (zorg, ontspanning en ontmoeting).

Wat willen we: Een resort is een duurzame en zoveel mogelijk natuurlijke plek waar mensen van alle leeftijden samen komen om te ontspannen en te verbinden (fun, nuttig, natuur, ontmoeten) (volledig, allesomvattende zorg, winkels, info, natuur).

Wat is ons voorstel:

- Bij nieuwe (gebieds)ontwikkelingen bundelen van functies dichtbij en bereikbaar en ruimte voor ontmoeting en ontspanning (bijvoorbeeld de campingkantine). Faciliteer ook dat diensten naar de mensen toe kunnen komen, in plaats van dat mensen naar diensten en winkels moeten gaan (bijvoorbeeld mobiele kapper, bakker, SRV-wagen).
- Als bestaande gebouwen herontwikkeld worden, kansen benutten om op een duurzame manier invulling te geven aan het 'resort-concept'.

Anoniem

“Doe mee omdat ik graag wil weten wat gemeente Den Bosch zelf van plan was om te doen. En dan bedoel ik welke en wat voor soort huizen ze van plan waren om te bouwen. Zie namelijk dat er alleen dure woningen worden gebouwd en niets wat voor ouderen geschikt is. En dan is het fijn dat we beetje invloed daarop kunnen hebben.”

11.2 Campagne “Dit is mijn wijk”.

Percentage: 93% - Scorecijfer: 2.2

Wat zien we: Informatie op veel verschillende plekken (digitaal en analoog) moeilijk vindbaar.

Wat willen we: Beter zichtbaar en vindbaar maken wat er in de wijk beschikbaar is/te doen is.

Dit kan via:

- Online: social media en Google Maps;
- Offline: krantje (wijkkrant, gemeentegids en folders door de stad);
- Welkomspakket voor alle nieuwe inwoners van een wijk of kern.

Wat is ons voorstel: Elk jaar een open dag per wijk, waarin je je wijk leert kennen (sportclubs en verenigingen, bewoners, en vakmensen in de wijk).

11.3 Creëren/ontwikkeling pop-up sociale en laagdrempelige ontmoetingsplekken.

Percentage: 77% - Scorecijfer: 2.3

Wat zien we: Gebrek aan passende ontmoetingsplekken dichtbij.

Wat willen we: Ontmoetingsplekken die flexibel inzetbaar zijn, passend in de wijk voor alle leeftijden (Bijvoorbeeld SRV-wagen, camper, container, huisjes, huifkar info-punt) of leegstaande panden. Neem als voorbeeld Camping koffietent, maar dan met tijdelijk karakter (maximaal 1 jaar). Als de pop-up zich bewezen heeft kan gezocht worden naar een permanente oplossing.

Wat is ons voorstel: We stellen voor om een pop-up concept op te stellen door onderzoek te doen in de wijk naar de wensen; om het vervolgens te faciliteren door middel van (tijdelijke) huisvesting, eventuele vergunningen en het faciliteren van beheer door wijkverbinders.

Thema 12: Vrijwilligers en mantelzorg

In de toekomst zal de mogelijkheid om professionele zorg te bieden aan ouderen er anders uitzien dan anno 2024. De maatschappij zal op moeten staan en ruimte moeten vinden om door middel van vrijwilligers en mantelzorgers de goede zorg voor ouderen te organiseren. De mantelzorger draagt over het algemeen een zware last op de schouders. Naast het vinden van tijd is de mentale belasting vaak groot. Het vinden en binden van vrijwilligers is op dit moment een hele uitdaging. Terwijl we weten dat de behoefte aan beide in de nabije toekomst zal groeien. Het is van groot belang dat bestaande platformen verstevigen, zichtbaarheid vergroten, er nieuwe initiatieven ontstaan, jong en oud met elkaar in contact komen en we beseffen dat we goed voor elkaar moeten gaan zorgen in de toekomst. Vrijwilligers en mantelzorgers in de schijnwerpers.

12.1 Mogelijkheden voor bestaande mantelzorgers en vrijwilligers bekend maken.

Percentage: 86% - Scorecijfer: 2.2

Wat zien we: Weinig bekendheid voor bestaande initiatieven en mogelijkheden waar je terecht kan.

Wat willen we: Meer bekendheid over vrijwilligerswerk en mantelzorgers.

Wat is ons voorstel:

- Naamsbekendheid KOO en Galant vergroten (door middel van huis aan huis adverteren, Bossche omroep, of Brabants dagblad, scholen, verenigingen).
- Mediakanalen en BN-ers inzetten om campagne te maken (denk aan bijvoorbeeld een programma zoals van Geer en Goor).
- Regels in CAO aanpassen zoals ook is gebeurd bij zwangerschapsverlof of ouderschapsverlof, zodat duidelijk is wat je werkgever voor je kan betekenen.

12.2 Mindset inwoners beïnvloeden zodat zij meer bereidheid hebben om vrijwilligerswerk of mantelzorg te doen.

Percentage: 88% - Scorecijfer: 2.2

Wat zien we: Iedereen zorgt voor zichzelf, individualiteit.

Wat willen we: Voor elkaar zorgen, meer aandacht hebben voor elkaar.

Wat is ons voorstel:

- Financieel aantrekkelijker maken.
- Bij vacatures voor vrijwilligers duidelijk vermelden dat/of er vergoeding is of bijvoorbeeld cursussen en/of activiteiten georganiseerd worden.
- Voor mantelzorgers zou de overheid meer moeten regelen. Trek bijvoorbeeld de vergoeding gelijk met de vergoeding voor vrijwilligers in plaats van de €50 euro per jaar die er nu voor staat.

12.3 Samenbrengen van jong & oud.

Percentage: 90% - Scorecijfer: 2.1

Wat zien we: Gebrek aan buurthuizen en plaatsen waar jong en oud samen komen. Er zijn vaak activiteiten die gericht zijn op jongeren of op ouderen.

Wat willen we: Meer initiatieven en mogelijkheden om jong en oud samen te laten zijn.

Wat is ons voorstel:

- Zorg dat er weer meer buurthuizen komen in de wijk.
- Organiseer activiteiten die geschikt zijn voor jong en oud zodat jong en oud samenkomen en er uitwisseling van kennis/levenservaring gedeeld kan worden.
- Betrek sportclubs om activiteiten te organiseren (jong organiseert voor oud en andersom).
- Zorg dat jong en oud samenkomt op plaatsen zodat ze samen kunnen praten over kennis/omgang met elkaar/er wederzijds respect ontstaat.

Sietske Tjebbes

"Ik doe mee met het burgerraad omdat ik altijd geïnteresseerd ben in het oplossen van maatschappelijke problemen. Dit wil ik later ook meenemen in mijn studie/beroep. Ik hoop dat we een goed advies kunnen geven waar de gemeente wat mee kan doen en dat de gemeente er ook echt iets mee gaat doen. (Ik heb hier wel vertrouwen in)."

Thema 13: Leren van andere culturen

Onze gemeente kent veel verschillende culturen. In totaal wonen er 23.106 inwoners met een niet-Nederlandse culturele achtergrond in de gemeente 's-Hertogenbosch. Je ziet dat verschillende culturen ook verschillend omgaan met het thema ouder worden. De verschillen bieden volop kansen om te leren en te profiteren van reeds bestaande mooie zorgvormen. Om dit te realiseren zul je in contact moeten komen met elkaar, nieuwsgierig willen zijn en bereid zijn open te staan voor kansen. Een van de deelnemers van het Bossche burgerberaad omschreef het prachtig: "In onze cultuur zijn ouderen een bron van inspiratie en ervaring die we op handen dragen. In de Nederlandse cultuur worden ouderen vooral als lastig gezien". Los van het feit of deze quote de waarheid omvat geeft het wel aan dat we veel wijzer worden als we openstaan voor andere culturen in relatie tot het ouder worden.

13.1 Multiculturele ontmoetingsplekken en activiteiten.

Percentage: 83% - Scorecijfer: 2.1

Wat zien we: We zien vaak dat ontmoetingsplekken voor bijvoorbeeld geloof of achtergrond zijn ingericht.

Wat willen we: Multiculturele ontmoetingsplekken waar iedereen welkom is om afstand tussen eenieder te verkleinen.

Wat is ons voorstel: Multiculturele ontmoetingsplekken waar iedereen welkom is om afstand tussen een ieder te verkleinen. Het College is verplicht om de wijkmanager de middelen en de ruimte te geven voor het opzetten en uitvoeren van nieuwe multiculturele ontmoetingsplekken en activiteiten in de wijk (denk ook aan bestaande gebouwen zoals scholen, kantoren etc.).

13.2 Aanpassing regelgeving wijkbudget.

Percentage: 74% - Scorecijfer: 2.2

Wat zien we: Eten en drinken wordt niet vergoed, waardoor initiatieven niet van de grond komen.

Wat willen we: Eten en drinken wel vergoeden, zodat initiatieven van de grond komen.

Wat is ons voorstel: Mogelijkheid in de regeling opnemen om (een deel van) het wijkbudget ook beschikbaar te stellen voor eten en drinken.

Nasera Naji

"Ik geef en help graag, zelfs met een simpel idee, zodat iedereen in dit land gelukkig en comfortabel kan leven. Ik hoop dat alle problemen die ter sprake zijn gebracht en besproken, worden opgelost omdat ze betrekking hebben op een groep die veel heeft gegeven aan het gezin en de samenleving toen ze gezond waren... en ik hoop dat alle leeftijdsgroepen in dit land een gelukkig leven leiden."

Thema 14: Outside-the-box groep

Het burgerberaad vond het van meerwaarde dat er vanuit de deelnemers een groep ontstond die met een creatieve bril naar de aanbevelingen zou gaan kijken. Oogkleppen af en een brede blik. Deze groep kreeg de naam "Outside-the-box groep". In eerste instantie hebben de leden gekeken naar alle aanbevelingen en "vanuit de heup geschoten" en aangevuld waar ze kansen zagen. Deze groep heeft zelf ook een aanbeveling ontwikkeld vanuit de gedachte dat er in onze gemeente gevoeld moet gaan worden wat ouder worden betekent. Want pas dan zul je inwoners in beweging krijgen. Jaarlijks dient de gemeente een periode "oud" te kleuren.

14.1 Platform.

Percentage: 82% - Scorecijfer: 2.3

Wat zien we: We zien dat er behoefte is aan een middel om burgerparticipatie te creëren en wensen van burgers beter in beeld te krijgen. De wensen van burgers moeten we in beeld te brengen en betrokkenheid van burgers bevorderen. Er is behoefte om dat boven tafel te krijgen en dat burgers weten wat wensen van andere inwoners zijn. Je wilt gemeente en burgers bij elkaar brengen. Bureau Regen & Water heeft al zo'n platform ontwikkeld. De software is ontwikkeld door gemeente Amsterdam en Den Haag om burgerparticipatie te stimuleren.

Wat willen we: Je wilt betrokkenheid bevorderen, wensen van burgers duidelijk krijgen en burgerinitiatieven stimuleren en vergemakkelijken. Een dergelijk platform zorgt ervoor dat burgers en gemeente bij elkaar worden gebracht en samen kunnen werken. Het platform werkt niet alleen online, maar haalt ook in bijeenkomsten in de wijk wensen en antwoorden van burgers op. Het kan kostenbesparend zijn als het vanuit een platform georganiseerd wordt. De mogelijkheden van het platform worden bekend gemaakt bij de burgers, wijkraden, scholen, organisaties, sportclubs etc.

Wat is ons voorstel: Neem contact op met een bedrijf dat een platform aanbiedt. Dit platform vergemakkelijkt burgerparticipatie en biedt mogelijkheid burgerparticipatie voort te zetten op allerlei fronten én thema's. Dit platform is ontwikkeld voor gemeente maar moet aangepast worden naar wat voor de gemeente 's-Hertogenbosch nodig is. Bestaan van het platform moet verspreid worden en bekend worden welke mogelijkheden het platform biedt. In opdracht van de gemeente kan een campagne gestart worden om het platform onder de aandacht te brengen.

14.2 De week van ouder worden in 's-Hertogenbosch.

Percentage: 96% - Scorecijfer: 2.4

Wat zien we: De manier waarop we oud worden en de voorzieningen die daarbij beschikbaar zijn veranderen in de toekomst. Vanzelfsprekendheden van nu veranderen en vervallen in de toekomst. Hiervan is niet iedereen zich bewust. De zorg voor ouderen, het wonen van ouderen en het betrekken van ouderen verdient aandacht en moet opnieuw vormgegeven worden.

Wat willen we: We willen dat van jong tot oud het besef ontstaat dat we samen de schouders moeten zetten onder het thema "fijn oud worden in onze gemeente". Zo breed mogelijk door heel de samenleving heen. Iedereen kan namelijk een bijdrage leveren aan fijn oud worden. Maar om het te gaan doen moet je wel doordrongen zijn van het feit dat het noodzakelijk, leuk, dankbaar, fijn, gezellig, nuttig, etc. is. We moeten het gaan voelen.

Wat is ons voorstel: We willen gemeente breed aandacht door jaarlijks de Week van ouder worden in 's-Hertogenbosch. Elk jaar een campagne waarin we kennis maken met het thema "Ouder worden in 's-Hertogenbosch".

- Onderwijs doet mee (De week van het ouder worden, uitwisselingen, gastcolleges),
- Cultuur doet mee (theaterproducties over ouder worden, voelen hoe het is om oud te zijn),
- De zorg doet mee (open dagen).

Nicky van den Dungen

"Ik doe mee om verschillende redenen, ten eerste om te leren samenwerken en open te staan voor de mening van anderen en nieuwe sociale contacten aan te gaan en op te doen. Leren om te gaan met de prikkels van een grote groep en al wat daarbij komt kijken. Dat er een financiële tegemoetkoming tegenover stond sprak me ook wel aan. Verder ben ik geïnteresseerd in politiek en ben ik iemand die over het algemeen wel een mening heeft over alles. Hoe mooi is het als je dan als burger inspraak hebt en enige invloed uit kan oefenen door ideeën in te brengen. Wat hoop ik dat er uit het burgerberaad komt? Goede ideeën en initiatieven en dat daar ook daadwerkelijk iets mee gedaan wordt, dat zo een beetje vertrouwen van de burger in de politiek hersteld wordt. Dat de politiek daardoor meer inzicht krijgt over wat er in de maatschappij en onder de burgers speelt en dat er verandering teweeggebracht wordt."

Slotwoord

Het was een hele mooie reis. Begin januari 2024 hadden we een idee waar we aan begonnen. Maar geen idee van hoe het allemaal zou verlopen en wat het op zou leveren. Elk gesprek en elke ontmoeting heeft bijgedragen aan nieuwe inzichten en uiteindelijk een rapport vol aanbevelingen over het thema: Samen fijn oud worden in onze gemeente.

Het is nu aan het bestuur van de gemeente, de instellingen en professionals uit het woon- en zorgdomein om onze aanbevelingen op te nemen in hun beleid. Laten we ervoor zorgen dat deze aanbevelingen niet enkel op papier staan, maar dat ze tot leven komen in onze dagelijkse praktijken. Wij hopen van harte dat we over 20 jaar de positieve effecten van onze aanbevelingen terugzien in de samenleving. In ieder geval in 's-Hertogenbosch, maar wellicht ook in heel Nederland. Dit rapport is een aanbeveling namens alle inwoners van de gemeente 's-Hertogenbosch. Vertegenwoordigd door de enthousiaste deelnemers van het eerste Bossche burgerberaad.

Het was bijzonder mooi, dankbaar, interessant en leuk om voorzitter en secretaris van dit burgerberaad te zijn. We hebben onze rol met veel plezier vervuld. Dank allen voor de enorme bijdrage die geleverd is. Wij waren slechts in dienst van een groter geheel, dat zich sterk heeft gemaakt voor de toekomst van onze prachtige gemeente.

Tot ooit,

Huib van Mackelenbergh
(voorzitter)

Heleen Osse
(secretaris)

Fijn oud worden. Hoe gaan we hier samen voor zorgen?